

CRÍTICA

Pere Martí i Bertran

Nova aproximació a Joan Salvat-Papasseit

La commemoració, l'any 2024, del centenari de la mort de Joan Salvat-Papasseit ens ha aportat, entre altres coses, estudis diversos sobre la seva vida i obra. Un, d'allò més interessant, rigorós i documentat, és obra del professor i especialista en Salvat Ferran Gadea i Gambús (Barcelona, 1950), es titula *Joan Salvat-Papasseit: cada ferida la sang d'un poema* i originàriament va ser el pròleg d'una edició de bibliòfil de l'obra poètica de Salvat, titulada *Poemaris* (AQC editors, 2024), com ens informa la pàgina de crèdits.

L'obra està estructurada en quatre grans apartats. El primer, titulat "Trajectòria vital" (p. 13-72), fa un repàs de la vida (orfanat, malaltia, casament...), de la formació (bàsicament autodidàctica) i les influències, de l'activitat laboral i sindical i de la seva obra en prosa (col·laboracions a revistes, manifestos...). El tanca un subapartat titulat "L'ofici que més m'agrada: ofici de poeta", que el podem considerar la porta d'en-

trada a l'apartat següent. El complementen un conjunt de vint-i-cinc reproduccions diverses: fotografies, portades de revistes...

El segon apartat, el més extens, es titula "Obra poètica" (p. 73-166) i és una anàlisi, documentada i alhora personal, dels sis llibres de poesia de Salvat-Papasseit. Gadea n'analitza les influències, l'evolució, el procés d'escriptura...; sempre tenint en compte què n'ha dit la crítica, sigui per corroborar-ho, sigui per discrepar-ne; sempre tenint ben presents els textos del mateix Salvat, sobretot l'epistolari i les "Notes biogràfiques" (publicades per Joan Teixidor a la *Revista de Catalunya*); sempre amb un rigor que en més d'una ocasió el fa ser prudent: "La informació escassa obliga a procedir amb tota mena de cauteles" (p. 136). Val a dir que deixa de banda, en aquest apartat i en tot el volum, els poemes esparsos, alguns tan populars i significatius com "Quan soc a casa" o "Les gorges". El text també es complementa amb vint-i-set

Joan Salvat-Papasseit: cada ferida la sang d'un poema

■ Autor: Ferran Gadea
■ Editorial: Barcino.
■ Pàgines: 219

noves reproduccions.

Al tercer apartat, "Recepció crítica" (p. 167-204), Gadea hi repassa la recepció i valoració de l'obra poètica salvatiana, en tres, podríem dir, grans etapes: en vida del poeta i fins a la Guerra Civil,

en què destaquen els estudis de Josep Maria Junoy, Tomàs Garcés, Joan Teixidor i Josep Janés; "el silenci de la dictadura", com l'anomena el mateix Gadea, en què destaquen les antologies de Joan Triadú (Editorial Selecta, 1951) i de Joan Fuster (Editorial Raixa, 1956); i l'esclat dels anys 1960 i posteriors, en què el realisme històric i la Nova Cançó el converteixen en un dels poetes més populars de Catalunya alhora que li obren les portes al món acadèmic i educatiu i Salvat es converteix en una baula indiscutible del cànon literari català. També el complementen les cinc últimes reproduccions.

El quart apartat i darrer es titula "Bibliografia" (p. 205-217) i el formen dos grans blocs. El primer, "Obres de Joan Salvat-Papasseit", es divideix en cinc subapartats: "Obra poètica completa", "Obra en prosa", "Revistes", "Manifests" i "Poemaris (selecció)". El segon, "Estudis sobre Joan Salvat-Papasseit", és una extensa bibliografia, formada per

més de vuitanta entrades que van des dels estudis publicats a la dècada de 1920, alguns encara en vida de Salvat, fins als més recents publicats arran de la commemoració del centenari, l'any 2024.

Una nova aproximació a la vida i l'obra de Salvat, imprescindible i d'allò més rigorosa, com ja he apuntat. Només coixeja, a parer meu, en un apartat poc estudiat fins ara: en l'obra literària infantil de Salvat, en què comet els únics errors del text, ja que hi afirma que Salvat "dedica els contes d'*Els nens de la meua escala*, publicats en revistes" (p. 72), a les dues filles. Tres errors en un text tan breu, repetit per la majoria de la crítica, ja que els textos d'*Els nens de la meua escala* ni són contes, ni podien estar dedicats a les dues filles (la petita, la Núria, encara no havia nascut), ni es van publicar en revistes, en plural, ja que tots van sortir a *La Mainada*, l'any 1921. Una anècdota, de ben segur, però que és una mostra més de com és de poc valorada la LIJ al nostre país.